

Broj: 01-02-5552/22
Brčko, 23. 11. 2022. godine

PREDSJEDNIK
SKUPŠTINE BRČKO DISTRIKTA BiH
mr. sc. Siniša Milić, v. r.

ZA BORBU PROTIV KORUPCIJE U BRČKO DISTRIKTU BiH 2022. – 2024. GODINA

Ured za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije u Brčko distriktu BiH

Brčko, 2022. godine

856

Temeljem članka 52. Statuta Brčko distrikta Bosne i Hercegovine – pročišćeni tekst („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj: 2/10) i članka 10. i članka 11. stavka (2) Zakona o Vladi Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj: 22/18 – pročišćeni tekst, 49/18, 8/19, 10/19 i 32/19), a sukladno članku 33. Zakona o proračunu Brčko distrikta Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj: 34/19) i članku 4. stavka (7) Pravilnika o sadržaju i metodologiji izrade, sustavu praćenja i nadzora provođenja strateških dokumenata i implementacijskih dokumenata („Službeni glasnik Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“, broj 46/20), na prijedlog Ureda gradonačelnika Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, Vlada Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, na 75. redovitoj sjednici održanoj 5. 10. 2022. godine d o n o s i

O D L U K U

o usvajanju Strategije za borbu protiv korupcije u Brčko distriktu BiH 2022. – 2024. godina

Članak 1.

Usvaja se Strategija za borbu protiv korupcije u Brčko distriktu BiH 2022. – 2024. godina.

Članak 2.

Sastavni dio ove Odluke čini Strategija za borbu protiv korupcije u Brčko distriktu BiH 2022. – 2024. godina.

Članak 3.

Ova Odluka stupa na snagu danom donošenja i objavit će se u „Službenom glasniku Brčko distrikta Bosne i Hercegovine“.

Broj predmeta: 48-000615/22
Broj akta: 01.11-0377MB-002/22
Datum: 5. 10. 2022. godine
Mjesto: Brčko

GRADONAČELNIK
Esed Kadrić, v. r.

1. Uvod

Pojam korupcije definiran je međunarodnim aktima na nekoliko načina, što može prouzročiti različita tumačenja i postupke u provođenju Strategije. Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije definira korupciju kao „svaku zloupotrebnu moći povjerene javnom službeniku ili osobi na političkom položaju na državnoj, entitetskoj, županijskoj razini, razini Brčko distrikta Bosne i Hercegovine, gradskoj ili općinskoj razini, koja može dovesti do privatne koristi. Korupcija posebno može uključivati izravno ili neizravno zahtijevanje, nudičenje, davanje ili prihvaćanje mita ili neke druge nedopuštene prednosti ili njenu mogućnost, kojima se narušava odgovarajuće obavljanje bilo kakve dužnosti ili ponašanja očekivanih od primatelja mita“.

Korumpiranom osobom se smatra svaka osoba koja zloupotrebom moći, zanemari opći interes koji je dužna štitiiti sukladno zakonu i ovlastima koje su joj povjerene, a radi osobne koristi ili koristi druge fizičke ili pravne osobe. Korumpiranim se smatra i građanin koji nudi ili pristaje na davanje zatraženog mita kako bi korumpirana osoba činjenjem, nečinjenjem ili propuštanjem činjenja pomogla u ostvarivanju koristi za pojedine osobe ili skupine.

Korupcija se pojavljuje u gotovo svim područjima života i djelovanja, prisutna je u javnim institucijama, privatnom sektoru, politici, medijima i gospodarstvu. Korupcija je ozbiljan problem u suvremenom svijetu koji je, u različitim oblicima i razmjerima prisutan svugdje, pa i u ekonomski snažnim, demokratskim i organiziranim državama.

Kao što su faktori koji utječu na stanje i razmjere korupcije raznovrsni, poput povjesnih, društvenih, kulturoloških i političkih, tako su i posljedice korupcije u životu običnog građanina i cjelokupnog društva mnogobrojne i teške.

Posljedice korupcije se dijele na tri osnovne skupine:

- Političke – korupcijom uništava se osnovni odnos povjerenja između političara i građana i narušava se kredibilitet demokratskih institucija;
- gospodarske – korupcija potječe „sivu ekonomiju“ što uzrokuje pad prihoda te povećanje rashoda; korupcija sprječava sigurno i racionalno investiranje, pošteno gospodarsko tržište i dovodi do rasipanja proračunskog novca;
- socijalne – korupcija uzrokuje povećavanje nejednakosti građana u svakodnevici, što posebno pogađa najsiriromašnije (korupcija povećava siromaštvo i kriminal), pridonosi općem osjećaju nesigurnosti i nezadovoljstva. Korupcija doprinosi širenju sumnje u demokraciju i demokratske vrijednosti.

Korupcija predstavlja posebnu opasnost za države u tranziciji, u kojima demokratski, institucionalni i vrijednosni sustavi još nisu dovoljno izgrađeni. U takvim državama, neadekvatni pravni i politički mehanizmi ne pružaju dovoljno garancija za učinkovitu kontrolu raspolaganja javnim ovlastima, čiju zloupotrebnu korupcija, zapravo, predstavlja. Bosna i Hercegovina (u daljnjem tekstu: BiH), kao tranzicijska zemlja, u posljednje vrijeme poduzima određene sustavne aktivnosti na suzbijanju korupcije.

Prema „Indikatorima upravljanja“ Svjetske banke, BiH se nalazi ispod sredine ljestvice od preko 200 zemalja, a sličnu poziciju ima i prema „Indeksu percepcije korupcije“ Transparency Internationala koji rangira skoro 180 zemalja. Prema spomenutim i drugim pokazateljima, BiH je slabije rangirana od zemalja Zapadne Europe, ali i većine zemalja iz regije, stoga borba protiv korupcije je dug i kompleksan proces u kojem nema brzih i jednostavnih rješenja.

Zbog navedenog je nužno da se, prije svega, izrade Strategija za borbu protiv korupcije u Brčko distriktu BiH (u daljnjem tekstu: Brčko distrikt) i Akcijski plan za provedbu Strategije, kao osnovni strateški dokumenti koji će odrediti pravce u borbi protiv korupcije u Brčko distriktu.

Borba protiv korupcije podrazumijeva djelotvorno: 1. zakonodavstvo, 2. policiju, 3. sudstvo i 4. društvo. S tim u svezi uloga društva bit će slijedeća: 1. razvijanje svijesti o štetnosti korupcije, 2. odbacivanje ponude sudjelovanja u korupciji, 3. suradnju s tijelima kaznenog gonjenja.

Pristupanje Europskoj uniji strateški je prioritet BiH. Borba protiv korupcije jedan je od ključnih izazova vladavine prava u većini

država iz procesa proširenja Europske unije, u koje se ubraja i BiH, i povezana je s poštivanjem pitanja temeljnih ljudskih prava, radom pravosudnih tijela i institucija, pravdom i unutarnjim poslovima. Budući da se borbi protiv korupcije pridaje pozornost već u ranoj fazi procesa pristupanja Europskoj uniji, a da se otvaranje odgovarajućih poglavlja temelji na uvjerljivim rezultatima, BiH bi trebala pokazati odlučnost u poduzimanju konkretnih, sveobuhvatnih i održivih aktivnosti na suzbijanju koruptivnih praksi.

U BiH je do sada implementirano nekoliko strateških dokumenata za borbu protiv korupcije na državnoj, entitetskoj i razini Brčko distrikta, kao i nižim razinama vlasti. Dosadašnji strateški dokumenti nisu adekvatno implementirani, što se konstatira i u izvješćima o napretku BiH (prilozi uz priopćenje Europskog povjerenstva, Europskom parlamentu i Vijeću EU) za posljednjih nekoliko godina. U njima se cjelokupno angažiranje BiH ocjenjuje tek kao „rana faza borbe protiv korupcije.”

Sukladno Zakonu o Agenciji za sprječavanje korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije Bosne i Hercegovine („Službeni glasnik BiH“, broj: 103/09 i 58/13), Strategija za borbu protiv korupcije u Brčko distriktu BiH za razdoblje 2022. – 2024. godina, usklađena je s općim principima i standardima Strategije za borbu protiv korupcije Bosne i Hercegovine za razdoblje 2021. – 2024. godine i Smjernicama za strateško planiranje antikorupcijskih politika BiH.

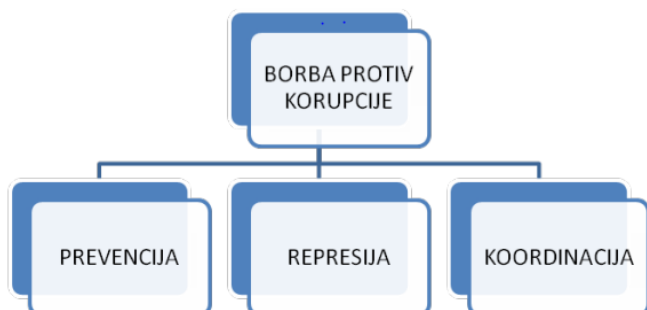
2. Opći principi

S obzirom na sve izraženiju društvenu svijest i opredijeljenost za učinkovitiju i angažiraniju borbu protiv korupcije, međunarodne obveze BiH na ovom planu i standardi koje bi zemlja trebala ispuniti na putu europskih integracija, Strategija za borbu protiv korupcije u Brčko distriktu BiH 2022. – 2024. (u daljnjem tekstu: Strategija) i Akcijski plan za provedbu Strategije (u daljnjem tekstu: Akcijski plan) predviđaju provodljive, jasne i konkretne ciljeve, koji uvažavaju sve specifičnosti administrativne ustrojenosti, i društva u BiH.

Oni su nadogradnja i kontinuitet Strategije za borbu protiv korupcije 2015. – 2019, te su sukladni međunarodnim standardima, obvezama zemlje iz ratificiranih protukoruptivnih konvencija sa domicilnim zakonodavstvom, ali i utemeljeni na dobrim, domicilnim i međunarodnim praksama. Borba protiv korupcije ne može se promatrati odvojeno od ostalih srodnih strateških i reformskih procesa u zemlji, u području inozemnih poslova, reforme javne uprave, sigurnosti i unutarnjih poslova, pravosuđa i financija.

To podrazumijeva utemeljenost protukoruptivnih aktivnosti na činjenicama, te takav pristup odlikuju transparentnost, nepristranost, stručnost, inkluzivnost, sveobuhvatnost, mjerljivost i orijentiranost na učinak, što su principi u borbi protiv korupcije koje zagovaraju Ujedinjeni narodi.

Strategijom su obuhvaćeni svi segmenti bitni za borbu protiv korupcije, a to su:

U obavljanju svog djelokruga rada propisanog Zakonom o Uredu za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije, Ured za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije u Brčko distriktu (u daljnjem tekstu: Ured) se pridržava sljedećih antikorupcijskih principa:

- Zakonitost – mjere za prevenciju korupcije bit će provedene sukladno Ustavu BiH, Statutom i zakonima Brčko distrikta, na način koji osigurava poštovanje ljudskih prava i osnovnih sloboda;
- Transparentnost i javna kontrola – rad će biti transparentan i podlijevat će javnoj kontroli;
- Jednak tretman i nediskriminacija – svi imaju pravo na jednak pristup pri obavljanju aktivnosti od javnog interesa i jednak tretman od strane javnih službenika, bez korupcije;
- Interakcija – učinkovitost mjera za prevenciju korupcije bit će osigurana kroz koordinaciju aktivnosti svih tijela, razmjenu informacija među njima, te uzajamnu suradnju;
- Kontinuitet – uspostavljanje i provođenje učinkovitih mjera za prevenciju korupcije njihovim kontinuiranim nadzorom i pregledom.

Osim gore navedenih principa, Ured će u svom radu primjenjivati i principe: učinkovitosti, ekonomičnosti, odgovornosti i dosljednosti.

Antikoruptivne aktivnosti su temeljene na poznavanju stanja i već izraženim pojavnim oblicima.

Strategija, pored jasno definirane vizije, načela i osnovnih ciljeva, određuje normativni, institucionalni i društveni okvir za borbu protiv korupcije, strateške ciljeve koji proizlaze iz državnih strateških ciljeva, razne vidove suradnje i razmjene podataka s ciljem postizanja najboljih mogućih učinaka na ovom planu i najzad neizostavni dio koji se odnosi na koordinaciju, provedbu, praćenje i evaluaciju.

Strategija i Akcijski plan usmjereni su ka najvišim strateškim mjerama koje se odnose na područje prevencije, otkrivanja, procesuiranja, koordinacije, represije, poboljšanja zakonodavnog okvira, povećanja kapaciteta institucija, obuka i podizanja javne podrške za borbu protiv korupcije. Takva orijentacija Strategije i Akcijskog plana omogućava podizanje borbe protiv korupcije na višu razinu od uredske, koji se odvija na razini Brčko distrikta, tako što omogućava strateški, ujednačen i dovoljno širok okvir za usklađivanje strategija i akcijskih planova za borbu protiv korupcije na tim razinama vlasti.

3. Načela

S obzirom na složenost problema korupcije, njezin izravni utjecaj na poštivanje temeljnih društvenih vrijednosti, vladavine prava i samoodrživog razvoja, nužno je pridržavati se sljedećih načela u primjeni Strategije:

- Vladavina prava – usklađenost pravnih akata i svih radnji pravnih subjekata sa zakonom.
 - U poduzimanju antikorupcijskih aktivnosti subjekti provođenja svoje postupanje treba da temelje na pravu tako da njihove odluke budu u formalnoj i materijalnoj suglasnosti s odgovarajućim pravnim aktima na svim razinama vlasti, kao i međunarodnim obvezama BiH. U procesu donošenja pravnih akata treba da budu prepoznati i umanjeni rizici od nastanka korupcije u njihovoj primjeni i određena tijela koji mogu obavljati djelotvoran nadzor te osiguranje sredstava za njihovo provođenje.
 - Utemeljenost na činjenicama – planiranje, praćenje i procjena ispunjenosti antikorupcijskih zadataka treba se temeljiti na činjenicama.
- Već u fazi analize i procjene stanja i pojava oblika, subjekti provođenja obavezni su utvrditi činjenice i na temelju njih temeljiti mjere za suprotstavljanje korupciji. To naročito znači uzimanje u obzir prednosti i nedostataka u radu subjekata provođenja, kao i stalnu reviziju i monitoring ispunjenosti i prikladnosti strateških ciljeva.
- Dobra praksa – usuglašavanje antikorupcijskih aktivnosti sa dobrim praksama na polju suprotstavljanja korupciji i u ostalim tranzicijskim zemljama, učenjem na greškama, uočenim obrascima koruptivnog ponašanja i njihovog uzroka u sustavu.
- Za pojedine aspekte problema korupcije može postojati mnoštvo različitih rješenja, koja treba da budu uzimana u obzir, ovisno od njihove primjenjivosti u Brčko distriktu.
- Sveobuhvatnost i inkluzivnost – uključenost najvećeg broja aktera i širenje utjecaja što je moguće većeg broja faktora koji doprinose prevenciji korupcije.

Borba protiv korupcije nije zadatak samo pojedinih subjekata, niti postoje pojedinačni faktori koji uzrokuju korupciju. U borbu protiv korupcije dužne su se, svako u okviru svojih nadležnosti uključiti sva tijela, institucije, javna poduzeća, javne ustanove i druge pravne osobe koja je utemeljio Brčko distrikt, pravne osobe i poduzetnici, organizacije civilnog društva, profesionalne udruge i građani kroz partnerstva i koalicije za suprotstavljanje korupciji. Tijela javnog

sektora treba da omoguće drugim dijelovima društva da djelotvorno utječu na sprečavanje korupcije, ne samo kroz zaštitu svojih prava, već i kroz participiranje u donošenju odluka, pravovremeno razmatranje njihovih inicijativa, predstavki i omogućavanje pokretanja postupka za zaštitu javnog interesa.

- Transparentnost i participativnost – pravovremeno upoznavanje javnosti je moćno sredstvo za sprečavanje korupcije.

Svi subjekti provođenja Strategije, a pogotovo tijela javne uprave i institucije, dužni su osigurati odgovarajuće mehanizme komunikacije i konzultacije javnosti prilikom odlučivanja. Radi veće transparentnosti, u najvećoj mjeri treba koristiti ekonomična i suvremena sredstva komunikacije u objavljivanju odluka, podataka o planiranim i provedenim aktivnostima, u pretraživanju baza podataka o aktivnostima tijela vlasti, naročito vezano za sustav javnog financiranja i praksom postupanja. Kako bi se ostvarila prethodna načela (sveobuhvatnost i inkluzivnost), odnosno osigurala podrška u provođenju aktivnosti na planu borbe protiv korupcije, naročito je važno osigurati vidljivost antikorupcijskih napora u formi planova djelovanja, ali i izvješća o postupanju po tim planovima.

- Nepristranost i stručnost – politička i druga neutralnost i kompetentnost za ispunjavanje antikorupcijskih zadaća.

Suprotstavljanje korupciji treba se smatrati dijelom rada za opće dobro i unapređenja profesionalizma uprave, ali i privatnoga sektora, i u njemu nema mjesta ideološkim, političkim i drugim utjecajima. Isto tako, potrebno je stalno raditi na unapređenju znanja, stavova i vještina za suprotstavljanje korupciji.

- Orijentiranost na učinak – utvrđivanje jasnih, mjerljivih i ostvarivih ciljeva Strategije i Akcijskog plana.

Upitna je učinkovitost strateških dokumenata i aktivnosti za borbu protiv korupcije ako nisu jasno postavljeni ciljevi i svrha koju bi trebalo postići, čiju realizaciju nije moguće pratiti i koji su teško ili nikako ostvarivi. Ove pretpostavke bi trebalo da ispune svi subjekti provođenja, kako bi se postigli optimalni rezultati za koje je moguće prikupiti pokazatelje o stupnju izvršenosti. Budući da se značajan broj antikorupcijskih aktivnosti odnosi na javnu upravu, te javne službe i javna poduzeća koja treba da budu servis građanima, to u definiranju i ostvarivanju antikorupcijskih, i uopće, ciljeva rada javne uprave, treba voditi računa o krajnjem rezultatu i kako ga mjeriti.

4. Vizija

Korupcija je slojevita pojava i za borbu protiv nje je nužan holistički pristup, tj. sudjelovanje što većeg broja društvenih aktera koji će, svatko iz svog kuta, doprinijeti borbi protiv korupcije. Pod pojmom borba protiv korupcije Strategija podrazumijeva mjere i preventivne aktivnosti na planu provedbe zakonskih i podzakonskih propisa, koordinaciju rada svih tijela i institucija, jačanje kapaciteta i širenje svijesti o potrebi i mehanizmima borbe protiv korupcije, kao i standardima i vrijednostima, kako u javnom i privatnom sektoru, tako i u cjelokupnom društvu.

S povećanjem javne svijesti, potreba za javnom odgovornošću osoba ili subjekata koji upravljaju javnim dobrima postaje sve više evidentna, tako da postoji potreba za procesom osiguravanja odgovornosti koji treba postaviti i provesti učinkovito. Ured će u tom smislu jačati svoju lidersku poziciju i biti modelom dobrog upravljanja, odgovornosti i transparentnosti, i neće tolerirati korupciju u dijelu svoje nadležnosti. Građani Brčko distrikta BiH će imati povjerenja u vladavinu zakona i otvorenu poziciju Ureda, koja podrazumijeva učinkovitost, efikasnost i pouzdanost.

5. Opći cilj

Opći cilj Strategije je da se korupcija, kao prepreka ekonomskom, socijalnom i demokratskom razvoju Brčko distrikta, u najvećoj mogućoj mjeri otkloni, odnosno minimizira, te da se preventivnim djelovanjem ostvari značajan doprinos smanjenju razine korupcije u Brčko distriktu BiH i ojača povjerenje u rad Ureda.

Strategijom se namjerava stvoriti opći okvir za odlučnu i sveobuhvatnu borbu protiv korupcije, što podrazumijeva utvrđivanje prioriteta područja za djelovanje, ali i određenih polaznih opredjeljenja i načina zajedničkog djelovanja.

Na osnovu toga, opći cilj Strategije je:

- u Brčko distriktu ustanoviti prioritete na planu prevencije korupcije i borbe protiv korupcije, principe i mehanizme zajedničkog djelovanja svih subjekata provođenja, te stvoriti, odnosno unaprijediti pretpostavke za smanjenje stvarnog i percipiranog razine korupcije i afirmirati pozitivne društvene vrijednosti poput integriteta, odgovornosti i transparentnosti.

Adekvatna prevencija i borba protiv korupcije u Brčko distriktu će se osigurati koordiniranim i sustavnim pristupom svih razina vlasti i uspostavom institucionalnog okvira i jačanja svih institucija.

6. Strateški ciljevi

Iz ovako formuliranog općeg cilja proizlaze sljedeći strateški ciljevi koji se u Brčko distriktu trebaju postići provođenjem Strategije:

1. Prevencija korupcije;
2. Suzbijanje korupcije;
3. Razvijanje svijesti o štetnosti korupcije i suradnja s civilnim društvom;
4. Koordinacija, monitoring i evaluacija antikoruptivnih aktivnosti.

7. Zapreke za učinkovitu provedbu Strategije i Akcijskog plana

Ovaj dio u biti predstavlja projekciju rizika čije ostvarivanje može utjecati na adekvatno i pravovremeno provedene Strategije i Akcijskog plana. Na ovaj način se naglašavaju i koje pretpostavke trebaju da se osiguraju kako bi se adekvatno provodilo planirano.

Neke od osnovnih prepreka (rizika), koje su prepoznate u Strategiji, su:

- nedostatak političke i druge volje,
- neispunjavanje međunarodno preuzetih obveza,
- nedovoljna samostalnost i kompetentnost subjekata provođenja,
- nedovoljna angažiranost subjekata provođenja,
- nedostatak financijskih i drugih resursa,
- kompleksnost političkog sustava,
- nedostatak sustavnosti i koordinacije,
- nedostatak podrške javnosti,
- neutemeljena očekivanja za brze efekte u borbi protiv korupcije.

Nedostatak političke i druge volje – bez odlučnosti donositelja odluka na političkoj i administrativnoj razini, ne može se očekivati poduzimanje konkretnih i angažiranih mjera u borbi protiv korupcije, jer će one ili izostati ili biti kampanjske i selektivne.

Neispunjavanje međunarodno preuzetih obveza – nedovoljna usklađenost zakonodavstva u BiH sa međunarodnim dokumentima za borbu protiv korupcije i manjak primjene međunarodno prihvaćenih standarda u tom području, onemogućuju uporabu provjerenih i učinkovitih mehanizama suzbijanja korupcije.

Nedovoljna samostalnost i kompetentnost subjekata provođenja – bez odgovarajuće edukacije i vještina i u okviru propisa, slobode postupanja subjekata provedbe protiv kompleksne pojave kao što je korupcija, borba protiv nje ne može biti učinkovita i dati potrebite rezultate.

Nedovoljna angažiranost subjekata provođenja – bez dovoljne posvećenosti svih nositelja aktivnosti za provedbu Strategije, narušava se cjelovitost kompleksnog sustava za borbu protiv korupcije, što će neizbježno utjecati na postignute učinke njihovog rada.

Nedostatak financijskih i drugih resursa – manjak financijskih i drugih resursa nužnih za kvalitetnu borbu protiv korupcije ozbiljno utječe na kapacitet sustava za borbu protiv korupcije i onemogućuje provedbu zahtjevnijih mjera koje su bitne za njezino suzbijanje.

Kompleksnost političkog sustava – nedovoljna razina kontinuiteta u suradnji zakonodavne i izvršne vlasti u borbi protiv korupcije kao rezultat može imati nedovoljnost u njenom suzbijanju.

Nedostatak sustavnosti i koordinacije – ni najbolje predviđene protukoruptivne politike i mjere u Strategiji ne mogu biti učinkovite ako se provode povremeno, nepovezano, djelomično i bez dovoljno sustavnih aktivnosti i koordiniranih subjekata provedbe.

Nedostatak podrške javnosti – borba protiv korupcije ne može biti potpuna i učinkovita bez svijesti javnosti o štetnim posljedicama koje korupcija nanosi društvu i pojedincu, kao temelj za povećanu spremnost da građani zahtijevaju i podrže protukoruptivne aktivnosti te aktivno sudjeluju u njima.

Neutemeljena očekivanja za brze efekte u borbi protiv korupcije – što je korupcija više prisutna, to je veća želja građana da ona bude suzbijena. Očekuju se brzi učinci za što kraće vrijeme, što može rezultirati nestrpljivošću i smanjivanjem potpore javnosti protukoruptivnim mjerama i aktivnostima.

8. Normativni, institucionalni i društveni okvir za borbu protiv korupcije

Kako bi borba protiv korupcije na razini Brčko distrikta bila uspješnija i efikasnija potrebno je, prije svega, uspostaviti odgovarajuću

razinu kako horizontalne, tako i vertikalne suradnje i koordinacije između svih nadležnih tijela, koji su obavezni da poduzimaju konkretne mjere i aktivnosti na tom planu, a njihova uloga u tom procesu je detaljnije obrađena u odgovarajućim strateškim ciljevima Akcijskog plana.

8.1. NORMATIVNI OKVIR

Relevantan normativni okvir, kojim su definirana i regulirana pitanja u vezi s korupcijom ili koja su od značaja za borbu protiv korupcije, može se odrediti po sljedećim područjima:

- kazneno-materijalni propisi;
- kazneno-procesni propisi;
- javne nabave;
- javne financije;
- sukob interesa;
- financiranje političkih stranaka;
- slobodan pristup informacijama;
- izborni proces.

8.2. INSTITUCIONALNI OKVIR

Institucionalni okvir Brčko distrikta obuhvaća sljedeće institucije:

- Skupština Brčko distrikta BiH;
- Vlada Brčko distrikta BiH i tijela javne uprave;
- Policija Brčko distrikta BiH;
- pravosudne institucije Brčko distrikta BiH;
- javne ustanove, javna poduzeća i druge pravne osobe čiji je osnivač Brčko distrikt BiH.

8.3. DRUŠTVENI OKVIR

Društveni okvir u Brčko distriktu čine:

- političke stranke;
- privatni sektor i drugi oblici njegovog udruživanja;
- mediji;
- obrazovne institucije;
- udruge i druge organizacije civilnog društva;
- građani.

9. Zakonodavni okvir u borbi protiv korupcije Brčko distrikta

Zakoni koji izravno ili učinkovito reguliraju područje borbe protiv korupcije u Brčko distriktu su:

- Zakon o Uredu za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, broj: 25/18);
- Zakon o zaštiti osoba koja prijavljuju korupciju („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, broj: 25/18);
- Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije („Službeni glasnik BiH”, broj: 103/09 i 58/13);
- Zakon o sprječavanju sukoba interesa u institucijama Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, broj: 04/21);
- Zakon o službenicima i namještenicima u pravosuđu Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik BiH”, broj: 48/18)
- Zakon o slobodi pristupa informacijama u BiH („Službeni glasnik BiH”, broj: 28/00, 45/06, 102/09, 62/11 i 100/13);
- Kazneni zakon Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, broj: 33/13, 26/16 i 13/17);
- Zakon o kaznenom postupku Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, broj: 33/13 i 27/14);
- Zakon o financiranju političkih stranaka iz proračuna Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, broj: 29/04 i 14/07);
- Izborni zakon Brčko distrikta BiH („Službeni glasnik Brčko distrikta BiH”, broj: 17/08 i 43/08);
- Zakon o javnim nabavama („Službeni glasnik BiH”, broj: 39/14);
- Zakon o sprječavanju pranja novca i financiranja terorističkih aktivnosti („Službeni glasnik BiH”, broj: 47/14 i 26/16);
- Zakon o Visokom sudskom i tužiteljskom vijeću BiH („Službeni glasnik BiH”, broj: 25/04, 93/05, 48/07 i 15/08).

Zakon o Uredu za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije

Zakonom o Uredu za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije propisuju se antikorupcijski principi i osniva Ured za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije u Brčko distriktu.

Ciljevi osnivanja Ureda su:

- a) prevencija utjecaja korupcije na rad javnih službenika i osoba na političkom položaju;

- b) identificiranje i eliminiranje uzroka korupcije;
- c) odvraganje osoba od činjenja kaznenih djela u vezi s korupcijom;
- d) osiguravanje i unapređivanje pravnog okvira za prevenciju korupcije;
- e) poticanje sudjelovanja civilnog društva u prevenciji korupcije;
- f) podizanje svijesti javnosti i stvaranje odnosa netolerancije u vezi s korupcijom;
- g) promoviranje transparentnog i odgovornog rada tijela javne uprave i institucija Brčko distrikta BiH.

Nadležnosti Ureda su:

- a) izrada Strategije, kao i izrada Akcijskog plana sukladno općim principima utvrđenim u državnoj Strategiji za borbu protiv korupcije;
 - b) koordinacija i nadzor nad provođenjem Strategije i Akcijskog plana, te davanje mišljenja i instrukcija o pitanju njihovog provođenja;
 - c) koordiniranje rada tijela javne uprave, institucija, javnih poduzeća, javnih ustanova i drugih pravnih osoba kojih je utemeljitelj Brčko distrikt BiH, pravnih osoba i poduzetnika u sprečavanju korupcije i obavještanje nadležnih institucija o zatečenom stanju, kao i poduzimanje ostalih nužnih mjera sukladno zakonu;
 - d) postupanje po zaprimljenim podnescima s indicijama koruptivnog ponašanja sukladno važećim propisima;
 - e) ukazivanje predlagatelju i Skupštini Brčko distrikta na postojanje odredbi u nacrtima ili prijedlozima zakona, podzakonskih i općih akata koje bi u primjeni mogle da izazovu koruptivne radnje. Identificiranje mogućih pojava korupcije koje dopušta provođenje postojećih zakona, podzakonskih i općih akata, te u vezi s tim iniciranje aktivnosti na njihovim izmjenama i dopunama u svrhu prevencije koruptivnih radnji;
 - f) uspostavljanje i vođenje baze podataka prikupljenih sukladno Zakonom o Uredu za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije;
 - g) suradnja s Agencijom za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije i institucijama BiH i dostavljanje potrebnih podataka i informacija samoinicijativno ili po zahtjevu Agencije, kao i suradnja s entitetskim i kantonalnim nadležnim tijelima i institucijama, da bi se osiguralo blagovremeno i efikasno provođenje koordiniranih politika za borbu protiv korupcije;
 - h) poslovi zaštite osoba koja prijavljuju korupciju sukladno Zakonu o zaštiti osoba koja prijavljuju korupciju;
 - i) donošenje jedinstvene metodologije i smjernica za izradu planova integriteta sukladno s državnim Smjernicama i Metodologijom za izradu plana integriteta i pružanje pomoći svim organima i institucijama Brčko distrikta u njihovoj realizaciji;
 - j) donošenje jedinstvenih smjernica za izradu planova borbe protiv korupcije i pružanje pomoći svim tijelima i institucijama Brčko distrikta u njihovoj realizaciji;
 - k) javno objavljivanje informacija o stanju korupcije;
 - l) suradnja s domaćim znanstvenim i stručnim organizacijama, medijima i nevladinim organizacijama o pitanju prevencije korupcije;
 - m) drugi poslovi propisani posebnim zakonom.
- Zakon o zaštiti osoba koja prijavljuju korupciju
- Zakonom o zaštiti osoba koja prijavljuju korupciju uređuje se status osoba koja prijavljuju korupciju u tijelima javne uprave i institucijama Brčko distrikta, javnim poduzećima, javnim ustanovama, fondovima i drugim pravnim osobama koje je osnovao Brčko distrikt, pravnim osobama i samostalnim poduzetnicima, postupak prijavljivanja, obveze tijela javne uprave, institucija i drugih pravnih osoba koje je osnovao Brčko distrikt, pravnih osoba i poduzetnika u vezi s prijavljivanjem korupcije, postupak zaštite osoba koja prijavljuju korupciju, te propisuju sankcije za povrede odredbi ovog zakona.

Zakon o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije

Zakonom o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije uređuju se osnivanje i pravni status Agencije, način i oblici prevencije korupcije, principi rada, djelokrug i nadležnosti, poslovi i zadatci, način rukovođenja, suradnja i odnosi s javnošću. Istim Zakonom također definira i pojam korupcije.

Međunarodni dokumenti u području borbe protiv korupcije

Kako su mnogobrojnim međunarodnim pravnim dokumentima i inicijativama uspostavljeni standardi u području borbe protiv korupcije, namjera Brčko distrikta je bila da izradom Strategije za borbu protiv korupcije 2022. – 2024. i Akcijskog plana za provedbu Strategije, iste u najvećoj mogućoj mjeri primijeni u Uredu.

Neki od najznačajnijih međunarodnih dokumenta u području borbe protiv korupcije, koji su potpisani i ratificirani od strane BiH, su:

- Kaznenopravna konvencija protiv korupcije;
- Građanskopravna konvencija protiv korupcije;
- Konvencija Ujedinjenih nacija protiv transnacionalnog organiziranog kriminala s tri pripadajuća protokola;

- Konvencija Ujedinjenih nacija protiv korupcije;
- Konvencija o pranju, traganju, privremenom oduzimanju i oduzimanju prihoda stečenih kaznenim djelom.

10. Strateški ciljevi i programi

10.1. Prevencija korupcije 10.1.1. Zajedničke aktivnosti

Cilj: Unapređenje cjelokupnog sustava integriteta, odgovornosti i transparentnosti u radu cjelokupnog društva s posebnim osvrtom na javni sektor u Brčko distriktu

Strateški programi:

1. Unapređenje pravnog i strateškog okvira za suprotstavljanje korupciji i povećanje transparentnosti rada javnog sektora u Brčko distriktu;
2. Unapređenje procedura prijema i zapošljavanja u javnom sektoru Brčko distrikta, s ciljem smanjenja diskrecije i osiguranja jednakog pristupa;
3. Poboljšanje mehanizama sprječavanja sukoba interesa u institucijama Brčko distrikta;
4. Unapređenje učinkovitosti, konkurentnosti i transparentnosti procesa provođenja javnih nabava s ciljem osiguranja pravednog tržišnog nadmetanja;
5. Provođenje edukacija u institucijama po pitanju borbe protiv korupcije.

Stvaranje ambijenta u kojem će cjelokupni javni sektor u Brčko distriktu biti značajnije otporan na sve vidove koruptivnih praksi, bez obzira na njihovu pozadinu i načine ispoljavanja, predstavlja ključni segment preventivnih aktivnosti koje se planiraju na strateškoj osnovi. Integritet u tom kontekstu čini temelj dobrog upravljanja državom, i kao takav je preduvjet legitimiteta aktivnostima koje provode institucije javnog sektora i uopćeno povjerenja u institucije sustava. Upravljanje integritetom u institucijama javnog sektora temelji se na tri ključna stuba: 1. instrumentima, 2. procesima i 3. strukturama.

Ova tri stuba su podijeljena u dva segmenta, od kojih se prvi naziva ključni instrumenti integriteta i fokusiran je na jačanje integriteta (usvajanjem etičkih kodeksa i politika sukoba interesa, uspostavljanjem mehanizama prijavljivanja korupcije, i dr.), dok se drugi segment bavi ključnim razvojnim procesima i akterima jačanja integriteta. Cilj posljednjeg segmenta je da razvija i održava integritet u institucijama cjelokupne društvene zajednice i javnog sektora.

1. Unapređenje pravnog i strateškog okvira za suprotstavljanje korupciji i povećanje transparentnosti rada javnog sektora u Brčko distriktu BiH

U ovom strateškom cilju inicijalni fokus je stavljen na posebna područja, odnosno na nadležnosti institucija javnog sektora, a koje su rizične na pojavu korupcije, kao što su: subvencije, poticaji, naknade i ostali vidovi davanja, zdravstvo, obrazovanje i javne financije.

2. Unapređenje procedura prijema i zapošljavanja u javnom sektoru Brčko distrikta s ciljem smanjenja diskrecije i osiguranja jednakog pristupa

Područje prijema tj. zapošljavanja u javnom sektoru je zasigurno jedan od gorućih problema u smislu pojave koruptivnih praksi. Za efikasno sprječavanje nastanka korupcije u ovom području potrebno je uspostaviti mehanizme koji će se temeljiti na smanjenju politizacije prilikom odabira, povećanju transparentnosti, preciziranju kriterija stručnosti, ambicioznosti i posvećenosti u radu, a procedure koje se ustanove kroz podzakonske akte donesene na osnovu novih zakonskih rješenja o državnoj službi potrebno je učiniti transparentnim.

Intenzivno se radi na tome da se u razdoblju trajanja ove Strategije donesu novi zakoni i podzakonski akti koji će za cilj imati unapređenje cjelokupne procedure zapošljavanja s posebnim naglaskom na povećanje transparentnosti i pravičnosti pri zapošljavanju. To su novi Zakon o državnoj službi u tijelima javne uprave Brčko distrikta BiH i novi Pravilnik o zapošljavanju. Spomenuta zakonska rješenja bi trebala osigurati jednak pristup natječajima i jednak tretman prema svim kandidatima pri zapošljavanju.

Iako je generalna ocjena kako se u BiH pitanju integriteta u javnim službama u zadnje vrijeme posvećuje određena pažnja i dalje ne postoji pravna obveza periodičnog dostavljanja informacija od strane državnih službenika o njihovoj imovini i приходima. Izab-

rani i imenovani službenici dostavljaju svoje imovinske kartice Povjerenstvu za odlučivanje o sukobu interesa shodno Zakonu o sprječavanju sukoba interesa u institucijama Brčko distrikta BiH, ali se i dalje vode rasprave o pitanjima zaštite osobnih podataka i prevage javnog nad privatnim interesom u činjenju tih podataka dostupnim široj javnosti. Kod nekih kategorija državnih i javnih službenika, npr. nositelja pravosudnih funkcija ta obveza postoji, ali ne postoji nadležno tijelo koje bi provjeravalo točnost dostavljenih informacija. Do sada je značajan napor učinjen u izgradnji mehanizama pristupa informacijama, usvajanjem ujednačenog pravnog okvira na svim razinama vlasti u BiH, donošenjem podzakonskih akata i provedbenih instrumenata (registri informacija, vodiči za pristup informacijama koji su doneseni u pojedinim tijelima vlasti Brčko distrikta BiH i tu obvezu potrebno je utvrditi i za sve druge subjekte shodno odredbama navedenog zakona). Svakako je bitno u narednom periodu razriješiti problem preciziranja standarda javnog (općeg) interesa i drugih pitanja koja su se pojavila primjenom važećeg zakonodavstva. Treba imati na umu da trend uspostave kulture otvorenosti, koja zamjenjuje ranije prakse tj. kulturu tajnosti rada javnih službi treba korijenski promatrati. Jedna je stvar građanima dodijeliti pravo da pristupe informacijama, a sasvim druga učinkovito odgovoriti na takve zahtjeve.

3. Poboljšanje mehanizama sprječavanja sukoba interesa u institucijama Brčko distrikta BiH

Koncept jačanja integriteta treba promatrati kao permanentni proces u kojem ključnu ulogu ima promoviranje etike, morala i kulture integriteta, što se primarno treba postići donošenjem i prihvaćanjem etičkih kodeksa u svim institucijama cjelokupne društvene zajednice i javnog sektora, kojima bi se ustanovili i prihvaćali u radu određeni standardi radi smanjivanja diskrecije, povećanja transparentnosti i upravljanja rizicima. Iako je većina tih kodeksa orijentirana na usvajanje vrijednosnih stavova kod svih javnih službenika, moguće je da se njima obuhvate i tzv. eksterna pitanja, kao što su obveza prijavljivanja dodatnih poslova ili primanja, investicija ili značajnijih poklona ili koristi koji bi mogli dovesti do potencijalnog sukoba interesa u odnosu na njihove službene dužnosti. Posebno su važne politike upravljanja sukobom interesa kod izabranih i imenovanih službenika, uključujući državne službenike, namještenike i savjetnike, financiranje političkih stranaka i kampanja u smislu transparentnosti svih ovih procesa. Kako bi se integritet mogao nametnuti kao sastavni dio funkcioniranja institucija potrebno je dosta pažnje posvetiti edukaciji i obukama svih subjekata unutar sustava, kako bi se razvili etički programi temeljeni na procjenama rizika za svako radno mjesto ili skupinu poslova, potrebama javnih službenika i dobrim praksama u specifičnim sektorima. Tu posebnu ulogu imaju pravni okviri koji trebaju stvoriti obvezu za izradu planova integriteta subjekata provođenja, za što je važno da postoji jedinstvena metodologija njihove izrade. Nezaobilazno mjesto svakako imaju instrumenti integriteta koji se odnose na medije koji imaju jako važnu ulogu u društvu, čime je doprinos koji mediji mogu dati prevenciji korupcije zaista nemjerljiv.

4. Unapređenje učinkovitosti, konkurentnosti i transparentnosti procesa provođenja javnih nabava s ciljem osiguranja pravednog tržišnog nadmetanja

Transparentnost je jedan od glavnih neprijatelja korupcije. Otvorenost, javnost rada, izloženost pogledu i kritici javnosti, obilježja su koja značajno smanjuju mogućnost za korupciju. To ne podrazumijeva samo periodično izvješćivanje javnosti o temama koje su interesantne za neku instituciju, nego i slobodan pristup svim informacijama pod kontrolom tijela, kao i proaktivno izvješćivanje o svemu što bi javnost trebala znati o nekoj službi. Naročitu važnost ima transparentnost u području javnih nabava, koja ima značajan potencijal za pojavu koruptivnih praksi, najprije zbog velikih novčanih iznosa koji se alociraju iz proračuna za nabavu roba, usluga i radova za potrebe institucija javnog sektora. Razvoj informacijskih tehnologija je svakako omogućio da sustav javnih nabava bude informatiziran i dodatno učini transparentnijim, te da se informacije o objavljenim ili dodijeljenim ugovorima, projektima i drugim, javnim novcem financiranim aktivnostima, bezuvjetno učine dostupnim široj javnosti.

Zakonom o javnim nabavama, koji se izravno primjenjuje i u Brčko distriktu inovirano je zakonodavstvo u ovom području. Prema Izvješću o napretku BiH izrađenom u okviru Paketa proširenja, u odnosu na integritet i sprječavanje sukoba interesa u sektoru javnih nabava postignuta su određena poboljšanja. Ipak, i dalje postoje brojne primjedbe na trenutni stupanj javnosti u postupcima ugovaranja nabave roba, usluga i radova za potrebe institucija javnog sektora. Podzakonski akti trebaju biti usvojeni na razini svih nadležnih

institucija u ovom području, te je važno uspostaviti sustav upravljanja rizicima u ovim postupcima. Edukacija i obuka službenika koji bi se trebali specijalizirati za rad na predmetima javnih nabava, monitoring i nadzor svakako trebaju biti unaprijeđeni. Do usvajanja Zakona o javnim nabavama iz 2014. godine bilo je prisutno dosta problema u području javnih nabava kao što su: nedonošenje plana nabave za tekuću godinu, prihvaćanje ponuda koje nisu ispunjavale uvjete utvrđene tenderskom dokumentacijom, plaćanje prije izvršenja usluga, nezakonit izbor poslovnih banaka, neadekvatan izbor odgovarajuće vrste postupka, nezaključivanje ugovora u zakonskom roku, favoriziranje pojedinih ponuđača, i sl. Usvajanjem novog Zakona o javnim nabavama dobrim dijelom je smanjen broj gore navedenih problema iz razloga što je navedeni zakon propisao veliki broj obveza ugovornim tijelima, a koje se prije svega odnose na povećanje transparentnosti u ovim procesima.

5. Provođenje edukacija u institucijama po pitanju borbe protiv korupcije

Zahvaljujući Strategiji, subjekti provođenja steći će iskustvo u uspostavi i radu internih fokusnih točaka za antikoruptivno djelovanje – koordinatora antikoruptivnih aktivnosti. U ime subjekata provođenja će u suradnji s Uredom za prevenciju korupcije i koordinaciju aktivnosti na suzbijanju korupcije u Brčko distriktu (u daljnjem tekstu: Ured) biti određene kontakt osobe kao fokusne točke koje će proći sve potrebne edukacije s ciljem ovladavanja osnovnim vještinama za borbu protiv korupcije. Edukacije će se održavati u formi seminara, internih sastanaka, radionica, treninga i drugih podobnih oblika, po mogućnosti u suradnji s međunarodnim organizacijama. Nakon uspješno provedene edukacije ove fokusne točke će biti zadužene da u okviru svojih institucija prenesu sva stečena znanja na ostale uposlenike. U isto vrijeme fokusne točke će biti isključivo odgovorne za provođenje antikoruptivnih aktivnosti u okviru svojih institucija u kojima su uposlene, o čemu će redovno koordinirati i biti dužne redovito izvješćivati. Time će biti uvedena institucionalna odgovornost za postignuća u antikoruptivnim aktivnostima.

Ova Strategija će uključiti i angažirati provođenje aktivnosti u svim područjima i postupanje po antikoruptivnim planovima, koji i inače trebaju biti zastupljeni u radu svih subjekata provođenja. Ured će u koordinaciji s Agencijom, te nadležnim pravosudnim tijelima, inspekcijским službama, gospodarskim subjektima i drugim organizacijama i institucijama koje su registrirane na području Brčko distrikta, intenzivno raditi na realizaciji aktivnosti u području spriječavanja i suzbijanja korupcije, razvijanja svijesti i suradnje s civilnim društvom i unapređenju učinkovitosti, transparentnosti i nepristranosti u donošenju odluka i postupanju.

10.1.2. Subvencije, poticaji, naknade i ostali oblici davanja

Cilj: Povećanje integriteta, transparentnosti i odgovornosti u odnosima između javnog i privatnog sektora i poslovnih subjekata, te udruga i fondacija u području dodjele sredstava vodeći računa i o Zakonu o sustavu državne pomoći BiH

Strateški programi:

1. Unapređenje sustava dodjele koncesija i harmoniziranje propisa u području koncesija;
2. Uspostava centralnog registra dodijeljenih sredstava na razini Brčko distrikta.

Ono što je u Brčko distriktu prisutno jeste da se kroz pojedine javne službe Brčko distrikta implementira veliki broj transfera koji predstavljaju znatne novčane vrijednosti od nekoliko milijuna konvertibilnih maraka na godišnjoj razini. Radi se o dosta složenim poslovima za koje su javne službe Brčko distrikta BiH utvrdile nove procedure koje bi trebale neutralizirati rizike od koruptivnih praksi. Propusti u raspodjeli, utrošku i nadzoru nad utroškom sredstava iz tekućih i kapitalnih transfera potencijalno su jedno od najosjetljivijih pitanja u smislu osjetljivosti na korupciju u izvršenju proračuna, korištenju resursa i upravljanju javnim financijama u Brčko distriktu. Stoga novi Zakon o proračunu Brčko distrikta BiH i Zakon o udrugama i fondacijama Brčko distrikta BiH s podzakonskim aktima trebaju utjecati na prestanak politizacije, povećanje transparentnosti i uspostavu efikasnih sustava dodjele sredstava i kontrole trošenja, s ciljem pravedne raspodjele sredstava iz proračuna Brčko distrikta, što i pokazuje prva godina primjene navedenih propisa.

Iako je na razini Brčko distrikta donesen zakonski okvir, tijela javne uprave predlažu provedbene propise niže razine kojima se uređuju kriteriji i načini implementacije programa i sustava utroška sredsta-

va, a posebno su upadljive prakse čestog mijenjanja i donošenja općih i podzakonskih akata za svaki od programa, čemu je potrebno stati u kraj. Umjesto toga, trebalo bi da se primjenjuju doneseni akti koji imaju dugotrajni karakter i osiguravaju punu transparentnost u procesu dodjele i korištenja javnih sredstava. Institucije koje daju prethodna mišljenja na propise trebale bi više pozornosti posvetiti sadržaju u smislu ulaženja u materiju propisa, a ne samo formalnim elementima, dok bi nadležna inspekcijiska tijela trebali intenzivnije voditi računa o osiguranju transparentnosti i nadzoru nad provođenjem zakona u okviru izvršenja transfera iz Proračuna Brčko distrikta BiH. Potrebno je posebnu pažnju posvetiti pravovremenom raspisivanju javnih poziva za dodjelu sredstava.

S obzirom da se registri dodijeljenih sredstava vode pojedinačno potrebno je uspostaviti jedinstveni centralni registar svih transfera. Oformljena je radna skupina od dvanaest članova iz svih tijela koja raspolažu dodjelom javnih sredstava i odluka o uspostavi e-registra je u proceduri predlaganja za usvajanje, te se realizacija odluke i stavljanje u funkciju registra očekuje u 2023. godini. Registar bi trebao sadržati podatke o korisnicima dodijeljenih sredstava, iznosima i opravdanosti sredstava.

Mehanizmi interne kontrole i revizije su jedno od vrlo važnih i efikasnih sredstava u prevenciji i otkrivanju oblika koruptivnih radnji i u ovom području. Važno je da se konstantno unapređuju ovi mehanizmi, pa čak i da se interna kontrola koristi u samoj proceduri donošenja podzakonskih akata, u smislu promatranja finansijskih, ali i pravnih pitanja radi usvajanja najefikasnijih rješenja. Također je nužno unapređivati suradnju interne kontrole i revizije s rukovoditeljima javnih službi koje dodjeljuju sredstva, te jačati kompetencije osoba (finansijska i pravna znanja) koje se bave ovim poslovima.

10.1.3. Zdravstvo

Cilj: Povećanje efikasnosti, transparentnosti i razine integriteta u ostvarivanju zdravstvene zaštite u Brčko distriktu BiH

Strateški programi:

1. Unaprijediti procese propisivanja i izdavanja lijekova i ortopedskih pomagala kroz informatizaciju;
2. Normirati prevenciju sukoba interesa u zdravstvenom sektoru u dijelu koji se odnosi na reguliranje dopunske privatne prakse i pojačati interne kontrole;
3. Spriječiti mogućnosti zloupotrebe sredstava zdravstvenog sektora;
4. Adekvatnim mehanizmima urediti liste čekanja i unaprijediti procese prijavljivanja koruptivnog ponašanja u zdravstvenim institucijama;
5. Podizati svijest zdravstvenih radnika o fenomenu korupcije;
6. Poboljšanje kvalitete zdravstvenih usluga osiguranjem jednakih mogućnosti pristupa zdravstvenim uslugama.

Jedna od ključnih karakteristika funkcioniranja javnog sektora u Brčko distriktu BiH, barem kada je riječ o strukturi proračuna, jeste da se značajan dio izdataka odnosi na financiranje specifičnih potreba zdravstvenog sustava u Brčko distriktu BiH. Cjelokupno društvo je naročito osjetljivo i ranjivo na pojavu korupcije u zdravstvenom sektoru, posebno uzimajući u obzir da se radi o sektoru koji je od vitalnog značaja za građane te kada se uzme u obzir i novonastala situacija sa pandemijom COVID-19. Strateški okvir za borbu protiv korupcije je, uzimajući u obzir kompleksnost zdravstvenog sektora, posebnu pažnju treba obratiti na aktivnostima prevencije i borbe protiv korupcije u ovom sektoru. Naime, potrebno je osigurati transparentnost listi čekanja, a sve u cilju smanjenja mogućnosti za koruptivne radnje i zakazivanje pacijenata „preko reda“. Izgradnja integralnog jedinstvenog informacijskog sustava u zdravstvu će biti apsolutni prioritet u radu na unapređenju pružanja zdravstvenih usluga, kao i smanjenju koruptivnih rizika. Rad privatnih ustanova i pružanje djelatnosti će također biti u fokusu Strategije za borbu protiv korupcije, a sve kako bi se osigurala transparentnost i objektivnost u radu. Primarni je cilj da se osigura jednako kvalitetna zdravstvena zaštita i usluga svim stanovnicima Brčko distrikta.

10.1.4. Obrazovanje

Cilj: Promoviranje kulture integriteta, transparentnosti i odgovornosti u obrazovnom sustavu Brčko distrikta

Strateški programi:

1. Uključivanje i ujednačavanje planova i programa etike i integriteta na svim razinama formalnog i neformalnog obrazovnog sistema;
2. Povećanje integriteta, transparentnosti i odgovornosti unutar obrazovnog sustava, smanjenjem rizika od tipičnih oblika korupcije

(nepotizam, pronevjere finansijskih sredstava, transfera, poticaja i sl).

Konvencija Ujedinjenih naroda protiv korupcije u odredbi iz članka 13. predviđa uspostavljanje edukativnih programa, javnih kampanja i inicijativa podizanja svijesti usmjerenih mijenjanju stavova spram korupcije, mijenjanju kulturoloških normi i ohrabivanju prijavljivanja korupcije. Intervencija u domenu obrazovanja može imati i određene političke efekte. Prvi se ogledaju u tome da kvalitetno obrazovano stanovništvo stvara temelj za ekonomski razvoj, političku stabilnost i društveno blagostanje. Politički efekti su vidljivi u tome da borba protiv korupcije može dobiti značajnu društvenu podršku ukoliko se stanovništvu zaista omogući da ima pravedan, kvalitetan i korupcije lišen obrazovni sustav. Stoga je, prije svega, bitno da se obrazovni sektori unutar vlastitih struktura izbore sa pojavom koruptivnih praksi, kako bi na zdravim osnovama mogli dati vlastiti doprinos u uspostavi integriteta, transparentnosti i odgovornosti. Obrazovanje ne treba u tom smislu promatrati kao usko definiranu, formalnu funkciju koja se odvija isključivo kroz institucije obrazovnog sustava, već tu svakako treba uključiti odgojno-obrazovne aktivnosti koje se odvijaju od obitelji, međvršnjačkog dijeljenja normi, pa sve do izvannastavnih i sportskih aktivnosti (uključivanje što većeg broja djece u izvannastavne, kulturne i sportske aktivnosti) kojima se mogu promovirati određene poruke, norme i vrijednosti etike, integriteta i poštenja. Također, potrebno je da nadležne institucije za obrazovanje posvete značajnu pažnju pitanjima etike u pripremi i izvođenju nastavnih programa. Na taj način bi se kod mladih ljudi stvarao potencijal za borbu protiv korupcije, kroz zanimanje za javne poslove, jačanje svijesti o općem dobru i upoznavanjem s koristima za zajednicu koje donosi građanski aktivizam.

U ovom sektoru se pojavljuje i problem nejasnog statusa internih revizija, koje shodno praksi izdaju isključivo preporuke kao rezultat njihovog rada, što ne osigurava potrebnu razinu odgovornosti u radu institucija. Slabi su i mehanizmi anonimnog prijavljivanja koruptivnih praksi.

Mogući izvori korupcije u obrazovanju prema svojim pojavnim oblicima su sljedeći:

- mogućnost pojave korupcije pri zapošljavanju nastavnog kadra – ne-transparentnosti i subjektivnosti;
- mogućnost pojave korupcije u nabavama za potrebe obrazovanja – pogodovanje u nabavama;
- mogućnost pojave korupcije u srednjim školama pri tzv. prebacivanju učenika bez jasnih kriterija (iz škole u školu ili iz struke u drugu struku) – nedovoljno regulirano i transparentno područje koje može dovesti do korupcije;
- mogućnost pojave korupcije pri angažmanu nastavnog kadra Odjela za obrazovanje na obavljanju poslova (isključujući seminare) kod privatnih subjekata koji su dobili rješenje za obavljanje poslova u području obrazovanja – nedovoljno jasna zakonska i podzakonska rješenja i kontinuirani nadzor;
- mogućnost pojave korupcije prilikom odabira osoba koja vrše obuku stručnog usavršavanja nastavnika i stručnih suradnika (seminari, radionice i dr.);
- mogućnost pojave korupcije pri omogućavanju osnivanja privatnih subjekata koji podnose zahtjeve za rad u području obrazovanja – netransparentni i nedovoljno jasni podzakonski akti i nepostojanje najmanje dva tijela provjere ispunjenosti uvjeta;
- mogućnost pojave korupcije u radu nastavnika u segmentu ocjenjivanja učenika – netransparentnost i pogodovanje pojedincu.

10.1.5. Javne financije

Cilj: Jačanje nadzora i povećanje efikasnosti upravljanja javnim financijama s ciljem borbe protiv korupcije

Strateški programi:

1. Kontinuirano promovirati proaktivnu transparentnost proračuna;
2. Utvrditi efikasne kriterije i uspostaviti kontrole dodjele proračunskih sredstava kao i nadzor nad trošenjem istih;
3. Unaprijediti kapacitete tijela na poslovima dodjele proračunskih sredstava;
4. Jačanje uloge revizije i kontrole putem specijalizacije, kadrovskog popunjavanja i primjene inovativnih rješenja u vršenju poslova nadzora;
5. Stvaranje pravnih pretpostavki i efikasna primjena propisa o finansijskom upravljanju i kontroli s ciljem upravljanja rizicima;
6. Dosljedno, zakonito, kontinuirano i efikasno vršenje poreznog, finansijskog i drugog nadzora s ciljem smanjenja sive ekonomije, posebno rada na crno i efikasnijeg prikupljanja javnih prihoda.

S ciljem stvaranja stabilne ekonomske situacije i pretpostavki za razvoj svih društvenih sektora, bitno je uspostaviti sustav efikasnog, odgovornog i transparentnog upravljanja javnim financijama. U odnosu na prihodovnu stranu proračuna potrebno je da određivanje i ubiranje javnih prihoda bude temeljeno na pravičnim, neselektivnim i dosljednim kriterijima. S druge strane, rashodovna strana proračunskih i drugih fondova i izvora financiranja treba biti permanentno i efikasno nadzirana kako bi se osiguralo financiranje potrebnih izdataka smanjivanjem mogućnosti zloupotreba i nenamjenskog utroška sredstava iz tih izvora.

Proračun je ključni instrument pomoću kojeg Vlada Brčko distrikta BiH provodi svoje politike, te je godišnji proračun vrlo kompleksan i teško razumljiv velikom dijelu javnosti. U tom smislu potrebno je da proračun, pored toga što je dostupan javnosti, bude pristupačan i razumljiv javnosti što se može postići izradom i objavljivanjem tzv. „Proračuna za građane“, a što će u velikoj mjeri doprinijeti transparentnosti trošenja, odnosno raspodjele proračunskih sredstava i u konačnom na indirektnan način imati i određeno antikoruptivno djelovanje. Značajno je uspostaviti unaprijed definirane kriterije dodjele transfera i nadzor nad njihovim dosljednim provođenjem, što će također doprinijeti smanjivanju mogućnosti zloupotreba i nenamjenskog trošenja sredstava.

U tom smislu, finansijske revizije mogu imati značajnu ulogu u suprotstavljanju korupciji, naročito u pogledu otkrivanja neopravdanog trošenja finansijskih sredstava iz proračuna.

Potrebna je permanentna ocjena prikladnosti organizacije sustava internih kontrola i revizije s ciljem otkrivanja manipuliranja, falsificiranja ili preinake knjiženja i isprava. Jačanje participacije organizacija civilnog društva u upravljanju javnim financijama doprinosi pravičnijoj raspodjeli javnih dobara i općenito većoj efikasnosti i javnosti rada institucija javnog sektora.

Izvanjska revizija, koju provodi Ured za reviziju Brčko distrikta, jako je važna i značajna za zakonito i ispravno funkcioniranje tijela javne uprave i trošenje proračunskih sredstava, ali se još uvijek u većoj mjeri ne primjenjuje revizija učinaka čime bi ona u potpunosti dobila na svom značaju. Ured revizije bi trebao odigrati veću ulogu u davanju smjernica, sugestija i pouka o najboljim načinima obavljanja finansijskog i ukupnog poslovanja. Važna je svakako i jednakost u pristupu kod izrađivanja revizorskih izvješća.

Opća je ocjena kako BiH još uvijek nije dostigla dovoljan stupanj transparentnosti javnih proračuna. Posebno je pitanje jasnog definiranja pravnog statusa internih kontrolora, najprije iz razloga nedovoljne neovisnosti koja proizlazi iz neposredne podređenosti ovih struktura rukovoditeljima subjekata provođenja. Navedeno objektivno može dovesti do upitnosti nalaza i realističnosti interne kontrole i njenih domaćaja u korigiranju nezakonitih praksi. Prisutna je općenito nedovoljna kapacitiranost jedinica interne revizije u institucijama koje imaju zakonsku obvezu ustanovljavanja ovih instrumenata nadzora. Nedovoljna kapacitiranost interne kontrole i revizije može dovesti do toga da u radu javnog sektora u Brčko distriktu može biti prisutno netransparentno, neracionalno i nekontrolirano trošenje proračunskih sredstava, odnosno stvaranje rashoda koji nisu s ciljem ostvarenja poslovnih aktivnosti.

Suvremena iskustva pokazuju da je korupcija povezana sa sivom ekonomijom, uglavnom zbog nemogućnosti potpunog ukidanja sive ekonomije koja je u određenom procentu prisutna i u najsuvremenijim društvima.

Direkcija za financije Brčko distrikta odnosno Porezna uprava sukladno svojim mogućnostima provodi nadzor, ali je još uvijek nedovoljno kapacitirana. Problem nekapacitiranosti dijele sve institucije. Ista se može riješiti reorganizacijom postojećih radnih mjesta, odnosno izvršitelja. Zbog prirode posla teško se može izaći u susret brojnim zahtjevima za nadzorom primjene propisa o obavljanju djelatnosti i izvršavanja propisanih poreznih, carinskih i drugih obaveza od strane pravnih i fizičkih osoba. Proračunski nadzor bi trebao biti postupak u kojem se provodi kontrola zakonitosti, pravovremenosti i namjenskog korištenja proračunskih sredstava, u kojem se nalažu mjere za otklanjanje utvrđenih nezakonitosti i nepravilnosti.

U okviru provođenja postupka proračunskog nadzora trebalo bi vršiti kontrolu računovodstvene, finansijske i druge dokumentacije, kao i izvješća i evidencija proračunskih korisnika.

Sve institucije u Brčko distriktu bi trebale donijeti i implementirati operativne planove borbe protiv korupcije.

10.2. Suzbijanje korupcije

10.2.1. Zajedničke aktivnosti

Cilj: Unapređenje ambijenta odgovornosti u djelovanju državnih i javnih službenika

Strateški program:

1. Uređenje pravnog okvira za zaštitu prijavitelja korupcije u Brčko distriktu
1. Uređenje pravnog okvira za zaštitu prijavitelja korupcije u Brčko distriktu

Bitna perspektiva suprotstavljanja korupciji jesu pravne sankcije i mjere. Iako je prevencija temeljna orijentacija u suprotstavljanju društveno nepoželjnim ponašanjima, naravno da ona nije savršena i da je realno očekivati da će se propisi kršiti. Ugrožavanje ili povreda pravnih dobara i interesa putem korupcije uređeno je različitim granama prava, od kojih su najvažniji disciplinsko, prekršajno i kazneno. Element utjecaja na korupciju treba biti i vjerodostojan sustav nadzora koji rezultira adekvatnim sankcijama i mjerama. Pod adekvatnošću se ne misli na rigoroznost, nego na izvjesnost u otkrivanju i učinkovitim postupku kojim se utvrđuje krivnja i opredjeljenje za one vrste i mjere sankcija koje su proporcionalne težini protupravnog ponašanja. To predviđaju i međunarodni standardi u području pravnih sankcija za koruptivna kažnjiva ponašanja.

Zaštita osoba koje prijavljuju korupciju sve se više prepoznaje kao ključni faktor kojim se promovira kultura odgovornosti i integriteta. Uposleni u pravnim subjektima, bilo iz javnog, bilo iz privatnog sektora, obično su prvi koji su u prilici opaziti neispravnosti u radu. Oni, međutim, koji prijave takve neispravnosti mogu biti predmetom prijetnji, uznemiravanja, stavljanja u lošije radne uvjete, zabrane napredovanja u službi, umanjenja plaća, kako od strane onih koji su involvirani u neispravnosti koje se prijavljuju, tako i od radnih kolega. Dobar način da se osigura zaštita takvih osoba jest usvajanje posebnih odredbi u okviru postojećih zakona ili donošenje novih zakona, koji bi na jednom mjestu uređivali ovu materiju. Međunarodni standardi, uređeni u mnoštvu dokumenata brojnih međunarodnih i supranacionalnih organizacija, kao i dobre prakse iz ovog područja, nalažu da je prijaviteljima potrebno osigurati sigurnu alternativu na šutnju, tj. ne smije ih se dovesti u lošiju situaciju nego da nisu prijavili koruptivno ili slično ponašanje.

Krajem 2014. godine Parlamentarna skupština BiH usvojila je Zakon o zaštiti osoba koja prijavljuju korupciju u institucijama BiH, ali se on odnosi samo na državnu razinu i javni sektor. Budući da se spomenuti akt ne odnosi na Brčko Distrikt, kao i da u zakonima o državnoj službi koji su na snazi u Brčko distriktu BiH i Zakonu o radu ne postoje odredbe kojima se jamči zaštita od odmazde ili diskriminacije bilo koje vrste osim one koja počiva na osobnim svojstvima osobe (spol, starost, invalidnost, jezik, vjera, političko i drugo mišljenje, itd.), Brčko distrikt BiH je donio Zakon o zaštiti osoba koja prijavljuju korupciju („Službeni glasnik Brčko distrikta“, broj: 25/18).

10.2.2 Policija Brčko distrikta BiH

Cilj: Jačanje osposobljenosti za borbu protiv korupcije i suradnje s drugim tijelima i građanima u tom dijelu

Strateški programi:

1. Kadrovsko, materijalno i tehničko jačanje Policije Brčko distrikta (u daljnjem tekstu: Policija) za otkrivanje i dokazivanje koruptivnih kaznenih djela;
2. Kontinuirano stručno usavršavanje policijskih službenika na planu kriminalističkog istraživanja koruptivnih kaznenih djela;
3. Jačanje suradnje između Policije, Tužiteljstva, Ureda i drugih organa u Brčko distriktu u borbi protiv korupcije;
4. Jačanje integriteta policijskih službenika.

Uloga Policije u otkrivanju i dokazivanju koruptivne delinkvencije je vrlo značajna, kao i u suzbijanju drugih kažnjivih ponašanja. Kod koruptivnih delinkvencije Policija je često ta koja je prva na liniji fronta, bilo da im se prijavljuju ponašanja s obilježjima korupcije, bilo da se sami, proaktivno angažiraju na njihovom otkrivanju i dokazivanju. Prema odredbi članka 20. Kaznenopravne konvencije o korupciji Vijeća Europe i članku 36. Konvencije protiv korupcije Ujedinjenih naroda, svaka zemlja potpisnica (u koje spada i Bosna i Hercegovina) dužna je osigurati postojanje jednog ili više tijela ili osoba specijaliziranih za borbu protiv korupcije putem djelovanja tijela unutrašnjih poslova. Oni trebaju uživati neovisnost kako bi mogli djelotvorno i bez nepotrebnog pritiska izvršavati svoje obaveze, te je potrebno omogućiti da uposlenici takvih tijela prođu primjerenu obuku i da posjeduju odgovarajuća financijska sredstva.

U organizacijskoj strukturi Policije, između ostalih organizacijskih jedinica djeluje Jedinica kriminalističke policije, koja u svom sasta-

vu ima i Odsjek za sprečavanje i suzbijanje gospodarskog kriminaliteta i korupcije i financijske istrage koji je nadležan za sprječavanje i suzbijanje koruptivnih kaznenih djela na području Brčko distrikta BiH, te Jedinicu za profesionalne standarde koja je između ostalog nadležna i za sprečavanje i suzbijanje interne korupcije u Policiji Brčko distrikta BiH. Navedeni Odsjek za sprječavanje i suzbijanje privrednog kriminaliteta i korupcije i financijske istrage trebalo bi unaprijediti u smislu ukupne kapacitiranosti, ljudskih resursa, materijalno-tehničkih sredstava, te nastaviti sa specijalizacijom i obučavanjem u procesuiranju koruptivnih kaznenih djela. Najveći dio podataka o kaznenim djelima korupcije koji je poznat organima za provedbu zakona i po kojima postupaju dolazi izvana, najčešće od građana i drugih subjekata društvene zajednice, te proaktivnim postupanjem policijskih službenika. U odnosu prema jačanju integriteta policijskih službenika prepoznata je potreba provedbe sveobuhvatne procjene rizika za aktivnosti i područja djelovanja policije podložnih korupciji, kako bih se identificirali problemi i novi trendovi te da se dobiveni podaci upotrijebe za formuliranje strategije integriteta i suzbijanja korupcije unutar policije. Mogućnost prijave neetičkog ponašanja policijskih službenika i zaposlenika Policije, kao i mogućnost prijavljivanja svih oblika koruptivnih ponašanja imalo bi smisla dodatno promovirati. Još uvijek je potrebno unaprijediti veze između Policije i drugih tijela u borbi protiv korupcije.

10.2.3. Pravosuđe

Cilj: Jačanje suradnje i kapaciteta pravosudnih i drugih tijela na planu učinkovitog gonjenja počinitelja koruptivne delinkvencije

Strateški programi:

1. Unapređenje transparentnosti i objektivnosti u radu pravosudnih institucija u Brčko distriktu;
2. Analiza i jačanje kapaciteta pravosudnih i drugih tijela za učinkovito gonjenje koruptivnog kriminaliteta;
3. Unapređenje pretpostavki za učinkovito gonjenje počinitelja koruptivne delinkvencije, naročito provođenjem financijskih istraga;
4. Nastavljanje aktivnosti u kreiranju adekvatne kaznene politike za koruptivni kriminalitet, pogotovo u području učinkovitog oduzimanja imovinske koristi stečene kaznenim djelima;
5. Usklađivanje kaznenog zakonodavstva Brčko distrikta s međunarodnim standardima, naročito preporukama Skupine država za borbu protiv korupcije (GRECO).

Najvažniji zadatak Tužiteljstvo Brčko distrikta BiH (u daljnjem tekstu: Tužiteljstvo), kao posebnog, samostalnog tijela, jeste poduzimanje istražnih radnji i gonjenje potencijalnih počinitelja kaznenih djela. Ono što je u pogledu specijalizacije, obučavanja rečeno kod policijskih službenika, vrijedi i kod tužiteljskog osoblja.

Objektivnost i nepristranost prilikom imenovanja i napredovanja, kao i financijske i druge neovisnosti, istaknuta je naročito u Preporuci o ulozu tužitelja u sustavu kaznenog pravosuđa Vijeća Europe. Bitan segment uspjeha je edukacija tužiteljskog osoblja za borbu protiv korupcije, što se ne odnosi samo na vođenje istrage i zastupanje predmeta pred sudom, nego i upoznavanje s oblicima imovinske koristi koja se ostvaruje korupcijom i mogućnostima na oduzimanju iste. Imajući u vidu da je za uspjeh Tužiteljstva u otkrivanju i dokazivanju koruptivnog kriminaliteta potrebna nezavisnost, međunarodnim standardima (pogotovo članak 11. Konvencije protiv korupcije Ujedinjenih naroda) uspostavljena je obaveza poduzimanja mjera s ciljem jačanja integriteta i sprečavanja prilika za korupciju među pripadnicima tužiteljskih tijela i sudstva.

Zaključci s osmog sastanka u okviru strukturalnog dijaloga sugeriraju svim pravosudnim tijelima smanjenje zaostatka u rješavanju predmeta u sudovima i tužilaštvima. Visoko sudsko i tužilačko vijeće BiH uvelo je obavezu sudova da sačinjavaju planove rješavanja starih predmeta. U periodu od 2010. do kraja 2016. godine sudovi u cijeloj BiH su riješili blizu 650.000 starih predmeta, dok krajem studenog 2017. godine riješeno je blizu 800.000 najstarijih predmeta.

Borba protiv korupcije treba biti jedna od ključnih područja angažmana. Transparentnost je domena rada koju treba konstantno unapređivati.

Tužiteljstvo, kao i druga tužiteljstva u BiH, kada je u pitanju otkrivanje i dokazivanje koruptivnih kaznenih djela često se suočava s kaznenim djelima koja su teško dokaziva. Imajući u vidu da je rad na predmetima korupcije složen i dugotrajan, Tužiteljstvo daje upute o prioritetima u istraživanju i kaznenom progonu koruptivnih kaznenih djela.

Financijske istrage u predmetima u kojima postoji sumnja da je ostvarena protupravna imovinska korist u Brčko distriktu nisu pravilo.

10.2.4. Inspeksijski nadzor

Cilj: Poboljšanje inspeksijskog nadzora s ciljem uspostavljanja veće razine zakonitosti i zaštite javnog i privatnog interesa od svih oblika korupcije

Strateški programi:

1. Unaprijediti efikasnost inspeksijskog nadzora s ciljem prevencije i suzbijanja korupcije kao i poboljšanja ukupnog stanja poslovnog ambijenta u Brčko distriktu;
2. Kadrovsko i stručno jačanje kapaciteta inspeksijskih službi Brčko distrikta;
3. Analiza i ovisno od rezultata, prijedlog unapređenja pravnoga okvira u pogledu nadležnosti i sankcija koje nalažu postupajući inspektori.

Preporuke Skupine država za borbu protiv korupcije (GRECO) ukazuju na veliki značaj inspeksijskih tijela u otkrivanju i prijavljivanju korupcije. Naime, ako korupcija nastaje kao rezultat, između ostalog, manjkavog sustava kontrola i nadzora, onda se poboljšanje sustava nadzora, a posebno inspeksijskog nadzora, nad zakonitošću rada javnog, ali i privatnog sektora, smatra nezamjenjivom komponentom u borbi protiv korupcije.

Zakonski reguliranim nadzorom osigurava se zakonitost i zaštita javnog i privatnog interesa. Nadzorna tijela, a posebno inspeksijske službe, imaju vrlo značajne ovlasti i ulogu u nadzoru nad zakonitošću rada pravnih osoba i građana. Problem nedovoljne kapacitiranosti nadzornih tijela, a posebno inspeksijskih službi, odražava se na efikasnost u obavljanju poslova koji su im dati u nadležnost. Primijećeno je da postoje krupni problemi oko prinudne naplate prekršajnih naloga koje izdaju inspektori.

10.3. Razvijanje svijesti o štetnosti korupcije i suradnja s civilnim društvom

10.3.1. Zajedničke aktivnosti

Cilj: Podizanje razine svijesti o problemu korupcije i mehanizmima djelovanja i veće sudjelovanje svih društvenih aktera u borbu protiv korupcije

Strateški programi:

1. Implementacija usmjerenih, organiziranih i specifičnih aktivnosti za pojedine sektore i ciljne grupe na planu podizanja svijesti o korupciji;
2. Stvaranje pretpostavki i poticanje sudjelovanja organizacija civilnog društva u aktivnosti borbe protiv korupcije;
3. Razvijanje sustava poticaja za veće učešće javnih službenika i drugih subjekata u anti-koruptivnim aktivnostima.

Jedna od strateških područja koja ima jako važne generalno-preventivne efekte u borbi protiv korupcije je usmjerena na razvijanje svijesti kod što većeg broja članova društva o tome što korupcija jeste, u čemu se sastoji i kako se manifestira, i koji instrumenti i primjeri dobre prakse postoje u njenom suzbijanju i prevenciji. Identifikacija uzroka koji dovode do korupcije, tj. čimbenika koji djeluju stimulirajuće i omogućavaju korupciju je sastavni dio ove vrste strateških aktivnosti, s posebnim osvrtom na jasno identifikiranje i vrijednovanje izravnih i neizravnih šteta koje nastaju kao posljedica korupcije, čime se općoj populaciji i specifičnim društvenim skupinama nastoje prenijeti te spoznaje i informacije kako bi se mjerama rane intervencije djelovalo na sprečavanje korupcije i općenito djelovalo u pravcu odvratanja od koruptivnih ponašanja. To se može postići kroz aktivnosti institucija javnog sektora, a naročito putem obrazovnih tijela i organizacija civilnog društva. Jačanje svijesti je, s druge strane, preporučena mjera i u pravcu prenošenja spoznaja na strani javnih službenika i drugih uposlenika o pojedinim pitanjima, poput sukoba interesa, diskrecijskih ovlaštenja i sl, na način da oni sami budu upoznati sa štetnim posljedicama takvih zabranjenih i kažnjivih radnji u koje sami mogu biti involvirani.

1. Implementacija usmjerenih, organiziranih i specifičnih aktivnosti za pojedine sektore i ciljne grupe na planu podizanja svijesti o korupciji

Brojne su države u nastojanju da stave problem korupcije pod kontrolu prepoznale značaj razvijanja svijesti i edukativnih mjera s ciljem razvijanja specifične kulture netolerancije spram korupcije. U te svrhe bi se i u Brčko distriktu razvijali i uvodili posebni nastavni planovi i programi na temu etike, građanskih dužnosti od osnovnih škola, preko srednjoškolskih ustanova pa sve do univerziteta. Cilj je ovakvih aktivnosti da najprije zainteresiraju širu zajednicu o problemu korupcije, posljedicama koje izaziva i mehanizmima suprotstavljanja

tom problemu, što bi skupa s drugim aktivnostima preventivnog karaktera, i suštinskim rezultatima represivnog postupanja u konkretnim slučajevima objektivno moglo dovesti do pozitivnih promjena u ovom području. Iskustva pojedinih država koje su uspjele staviti problem korupcije pod kontrolu pokazuju da srž njihovih modela čine prevencija korupcije, obrazovanje zajednice i podizanje svijesti građana, koji se stalno kombiniraju s otkrivanjem rezultata istraga u pojedinima slučajevima.

2. Stvaranje pretpostavki i poticanje sudjelovanja organizacija civilnog društva u aktivnosti borbe protiv korupcije

U ostvarenju nabrojanih ciljeva trebaju sudjelovati sve organizacije civilnog društva, akademska zajednica, mediji, interesne skupine i drugi oblici formalnog ili neformalnog ali transparentnog organiziranja građana kako bi dali svoj doprinos u podizanju svijesti i insistiranju na javnoj vlasti i institucijama u kojima se ne odvijaju koruptivne prakse. Radi se o potrebi da oni zajednički rade na identifikaciji problema korupcije i uzroka koji do nje dovode, najboljim načinima i mehanizmima savladavanja tih pojava i općenito promoviranju transparentne i efikasne javne vlasti. Nekada institucije same nisu dovoljno ili nikako kapacitirane da obavljaju pojedine funkcije na podizanju svijesti i jačanju etike, tako da im suradnja s civilnim društvom i zajedničke aktivnosti mogu biti od suštinske pomoći i podrške u iskrenim nastojanjima da se suprotstave korupciji. Sve ovo su dovoljni razlozi da se na strateškoj osnovi posebna pažnja posveti i ovim oblicima planskog i usklađenog djelovanja koje ima višestruke funkcije i potencijale.

3. Razvijanje sustava poticaja za veći udjel javnih službenika i drugih subjekata u antikoruptivnim aktivnostima

Ranije je naznačeno da nositeljima antikoruptivnih aktivnosti, ali i svim uposlenicima u javnom, privatnom i drugim sektorima, aktivnosti u borbi protiv korupcije treba učiniti atraktivnim. To je moguće ostvariti, između ostalog, i nematerijalnim poticajima, poput individualnog priznanja profesionalnih referenci, ali i priznanjima organizacijama koje će biti istaknute kao one koje profesionalno obavljaju poslove iz svoje nadležnosti. One, pak, koji se upuštaju u koruptivno ponašanje treba dosljedno sankcionirati.

Važno je nastaviti s provođenjem kontinuiranih edukacija i obuka uposlenih u subjektima provođenja, s ciljem jačanja svijesti i prepoznavanja pojavnih oblika korupcije i mehanizama reagiranja na te pojave. Ove aktivnosti bi trebale da budu sastavni dio planova i programa edukacije i da oslovljavaju najvažnije tematska područja u pogledu pojma, pojavnih oblika, indikatora prepoznavanja i mehanizama suprotstavljanja korupciji u svakom specifičnom sektoru ili području. Isto tako, suradnja s civilnim društvom i svim drugim zainteresiranim subjektima treba biti u vrhu prioriteta institucija javnog sektora na razini Brčko distrikta BiH, s ciljem stvaranja što je moguće veće društvene koalicije u borbi protiv korupcije.

10.3.2 Javna kampanja o oblicima i štetama korupcije i mehanizmima suprotstavljanja

Cilj: Planiranje i provođenje specifične i ciljane javne kampanje u pravcu efikasnijeg suprotstavljanja korupciji

Strateški programi:

1. Provođenje javne kampanje borbe protiv korupcije na razini Brčko distrikta BiH;
2. Provođenje monitoringa i evaluacije provedene javne kampanje borbe protiv korupcije i izrada preporuka za unapređenje ovih aktivnosti.

Kako bi se spoznaje o pojavnim oblicima, uzrocima i faktorima koji dovode do korupcije mogle efikasno iskoristiti i konkretno primijeniti u preventivnim inicijativama, najbolji način da tako važne informacije dođu do što većeg broja članova društva jesu javne kampanje. Ranije je istaknuto da Konvencija Ujedinjenih nacija prepoznaje javne kampanje kao efikasno sredstvo za promjenu stavova spram korupcije, mijenjanje kulturnoloških normi i ohrabivanje prijavljivanja korupcije. Ono što je jako važno jeste da su poruke koje se distribuiraju u takvim kampanjama najprije zasnovane na objektivnim pokazateljima tj. činjenicama o problemu korupcije u svakoj pojedinoj državi ili sektoru, da su vrijednosno orijentirane na promoviranje pozitivnih stavova, građanske odgovornosti i hrabrosti, i da budu prilagođene potrebama i kapacitetima specifičnih ciljnih skupina. Osim toga, važno je da javne kampanje budu sastavni dio planskih, organiziranih aktivnosti i da su usmjerene promoviranju javnog ili općeg interesa i njegovog značaja

za ostvarivanje pojedinačnih potreba građana. Posebno je važno da javne kampanje budu kreativno pripremljene u smislu njihovog sadržaja i da imaju potencijal da privuku pažnju što je moguće većeg broja ljudi. U smislu prilagođavanja sadržaja potrebama i kapacitetima ciljnih skupina sa stanovišta kreativnosti je jako važno što jednostavnije približiti građanima način donošenja odluka u institucijama javne vlasti, kriterijima i ovlastima kojima se služe državni službenici, i kako se generalno vrše ti poslovi. Poruke treba usmjeriti izravno na pitanja koja utiču na živote građana, a korupciju ne treba tretirati isključivo kao pitanje morala.

Iskustva su pokazala da je nužno planirati i provesti javnu kampanju kojom se promoviraju antikoruptivne vrijednosti, a koja bi bila usmjerena kako na opću javnost, tako i na same uposlenike u javnom sektoru. Takva kampanja bi mogla uključivati aktivnosti kojima se zagovara odgovornost i transparentniji rad javne uprave, pa bi mogla obuhvatiti informiranje o očekivanim standardima rada institucija, o mehanizmima komuniciranja sa institucijama, o poduzetim antikoruptivnim inicijativama, itd. Nužno je izraditi jasan plan provođenja javnih kampanja, i njegovo provođenje putem svih poznatih i dostupnih kanala javne komunikacije, uključujući društvene mreže i već primijenjene mehanizme, poput održavanja sastanaka u javnim institucijama i dr. Posebno je važno da institucije koje sačinjavaju i implementiraju vlastite operativne planove borbe protiv korupcije iste javno objavljuju posredstvom svojih web stranica ili drugih mehanizama javne komunikacije i da redovito obavješćuju javnost o rezultatima implementacije tih planova.

10.3.3. Razvijanje i implementacija zajedničkih projekata s organizacijama civilnog društva u oblasti borbe protiv korupcije

Cilj: Stvaranje pretpostavki za intenzivniji angažman civilnog društva u borbi protiv korupcije

Strateški programi:

1. Osiguravanje sredstava za razvijanje zajedničkih projekata s organizacijama građanskog društva i povećanje transparentnosti i suradnje;
2. Stvaranje i unaprjeđenje permanentnih kanala komunikacije i suradnje između organizacija civilnog društva i institucija javne vlasti na razini Brčko distrikta u borbi protiv korupcije.

Prilikom osmišljavanja, planiranja i organizacije implementacije antikoruptivnih aktivnosti jako je važno imati inkluzivni pristup, tj. u ove aktivnosti uključiti što je moguće veći i raznovrsniji broj društvenih aktera koji na svoj specifičan način mogu doprinijeti ostvarenju zacrtanih ciljeva. Suradnja s organizacijama civilnog društva danas predstavlja integralni dio suvremenih strategija borbe protiv korupcije, jer angažman ovih subjekata može imati višestruke efekte na uspješno savladavanje korupcije. Važno je također da obrazovne institucije prihvate u vlastite nastavne planove i programe sadržaje koji se odnose na efikasniju borbu protiv korupcije. Organizacije civilnog društva, akademska zajednica i građani mogu osigurati raznovrsne i korisne kvalitativne informacije o tome kakve efekte strategija borbe protiv korupcije proizvodi ili barem kako se ti efekti percipiraju od strane javnosti. Osim toga, uključivanje organizacija civilnog društva u monitoring i evaluaciju strateških dokumenata može pomoći u nastavku dobivanja njihove podrške. Suradnja između svih uključenih subjekata može dovesti i do stvaranja novih ideja i pristupa, tj. do kontinuiranog unaprjeđenja strateškog dokumenta za borbu protiv korupcije.

10.4. Koordinacija, monitoring i evaluacija antikoruptivnih aktivnosti 10.4.1. Zajedničke aktivnosti

Cilj: Stvaranje pretpostavki za učinkovit sustav koordinacije antikoruptivnih aktivnosti i prikupljanja podataka o implementaciji

Strateški programi:

1. Imenovanje koordinatora antikoruptivnih aktivnosti u svim subjektima provođenja koji će biti u obavezi da surađuju i koordiniraju s Uredom;
2. Razvijanje metodologije prikupljanja podataka o implementaciji antikoruptivnih aktivnosti predviđenih strateškim dokumentima.

Prema članku 5. Konvencije protiv korupcije Ujedinjenih naroda, svaka je država dužna, s tim u vezi BiH i Brčko Distrikt, u skladu s osnovnim načelima svoga pravnog poretka, razviti i provesti ili održavati djelotvornom usklađenu antikoruptivnu politiku koja promovira sudjelovanje društva i odražava načela vladavine prava, pravilnog upravljanja

javnim poslovima i javnom imovinom, transparentnost i odgovornost. To podrazumijeva donošenje strateških dokumenata koji trebaju pružiti ukupnu orijentaciju i smjer djelovanja agencije na suprotstavljanju korupciji, a implementacija aktivnosti se treba prepustiti pojedinim sektorima ili institucijama, koji u tu svrhu trebaju razviti vlastite planove aktivnosti. Kako bi se aktivnosti ocijenile kredibilnim, mora postojati ustanovljen sustav implementacije antikoruptivnih aktivnosti, ali i vjerodostojna metodologija prikupljanja podataka o njihovoj realizaciji, što će se postići tako što će sve institucije zadužene za provođenje Strategije kontinuirano surađivati i koordinirati rad s Uredom. Iskustva s primjenom antikoruptivnih strateških dokumenata iz regije pokazala su da postoji tendencija da se njihovo donošenje smatra bremenom za ionako opterećeni rad u administraciji, te realna opasnost da ih se, nakon što se donesu, jednostavno zanemari.

1. Imenovanje koordinatora antikoruptivnih aktivnosti u svim subjektima provođenja koji će biti u obavezi da surađuju i koordiniraju s Uredom

U svim institucijama koje postupaju u području borbe protiv korupcije nužno je odrediti osobu koja će interno u okviru institucije koordinirati u oblasti antikorupcijskih aktivnosti, odnosno potrebno je da se imenuju koordinatori antikorupcijskih aktivnosti. Koordinatori treba da budu osobe koje su kroz svoj dosadašnji radni angažman u instituciji, pokazale posebne personalne i moralne kvalitete, koje dobro poznaju cjelokupno funkcioniranje institucije i uživaju visok stupanj povjerenja rukovoditelja i ostalih uposlenika u instituciji. Obveze koordinatora su da izvješćuje rukovoditelja o antikorupcijskim obavezama institucije i prati izvršenje pojedinačnih zadataka na realizaciji operativnog plana na mjesečnoj osnovi, izrađuje komunikacijski materijal za upoznavanje institucije iz koje dolazi sa obavezama iz Akcijskog plana i operativnog plana, uspostavlja i održava sektorsku i drugu suradnju s ostalim razinama vlasti u situacijama podijeljene nadležnosti, vodi evidenciju o realizaciji operativnog plana, po zadatim indikatorima te o napretku i izazovima izvještava rukovoditelja na mjesečnoj osnovi. U svim institucijama koje postupaju u oblasti borbe protiv korupcije nužno je odrediti osobu koja će interno u okviru institucije koordinirati u području antikorupcijskih aktivnosti, odnosno potrebno je da se imenuju koordinatori antikorupcijskih aktivnosti. Koordinatori treba da budu osobe koje su kroz svoj dosadašnji radni angažman u instituciji, pokazale posebne personalne i moralne kvalitete, koje dobro poznaju cjelokupno funkcioniranje institucije i uživaju visok stupanj povjerenja rukovoditelja i ostalih uposlenika u instituciji. Obveze koordinatora su da izvješćava rukovoditelja o antikorupcijskim obavezama institucije i prati izvršenje pojedinačnih zadataka na realizaciji operativnog plana na mjesečnoj osnovi, izrađuje komunikacijski materijal za upoznavanje institucije iz koje dolazi sa obavezama iz Akcijskog plana i operativnog plana, uspostavlja i održava sektorsku i drugu suradnju s ostalim razinama vlasti u situacijama podijeljene nadležnosti, vodi evidenciju o realizaciji operativnog plana, po zadatim indikatorima te o napretku i izazovima izvješćuje rukovoditelja na mjesečnoj osnovi.

2. Razvijanje metodologije prikupljanja podataka o implementaciji antikoruptivnih aktivnosti predviđenih strateškim dokumentima

Prikupljanje podataka može biti prilično obilježeno subjektivizmom. Stoga je potrebno ustanoviti sustav koji je objektivniji, a budući da su resursi za suprotstavljanje korupciji ograničeni, jednostavan u dizajnu i primjeni. Ujedinjeni narodi u svojim smjernicama za izradu i implementaciju antikoruptivnih strategija, ali i Regionalna antikoruptivna inicijativa u pregledu metodologije monitoringa i evaluacije antikoruptivnih strategija i akcijskih planova, navode da se prikupljanje vjerodostojnih podataka treba učiniti integralnim dijelom antikoruptivne strategije. Sastavni dio prikupljanja podataka treba biti i sustav indikatora (istima se smatraju objektivne manifestacije neke pojave). Monitoring se, zapravo, velikim dijelom iscrpljuje u analizi i usporedbi onoga što se u nekom periodu praćenja realiziralo ili realizira sa stanjem ili promjenama koji su naznačeni u indikatorima. Bez indikatora ne bi bilo jasno što se zapravo prati. Podaci o tim indikatorima trebaju biti pouzdani (vjerodostojni), što znači konzistentnost nalaza u ponovljenom istraživanju ili prikupljanju podataka.

U pregledu dobrih praksi Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj navodi se da prilikom informiranja o ispunjenosti antikoruptivnih aktivnosti treba navesti dokaze (argumente), ponajprije u elektronskom formatu (npr. skenirani dokumenti ili poveznice na web dokumente), a kod neispunjenih razloga zašto je tako. Izvori podataka za ocjenjivanje mogu biti kvantitativni i kvalitativni.

10.4.2. Prikupljanje vjerodostojnih podataka o provedbi antikoruptivnih

aktivnosti, analiza i izvještavanje

Cilj: Uspostavljanje učinkovitog sustava prikupljanja podataka o antikoruptivnim aktivnostima u subjektima provođenja

Strateški programi:

1. Osiguravanje pretpostavki za rad Ureda u domenu prikupljanja podataka, analize i izrade izvještaja o ispunjenosti antikoruptivnih aktivnosti;
2. Nastavak obuka i drugih oblika komunikacija i suradnje Ureda i koordinatora antikoruptivnih aktivnosti;
3. Povećanje transparentnosti izvještavanja o implementaciji aktivnosti predviđenih strateškim dokumentima u području suprotstavljanja korupciji.

Bez vjerodostojnih i relevantnih podataka o napretku u implementaciji antikoruptivnih aktivnosti izjave o napretku i reformama ne mogu biti uvjerljive. Zaključivanje o učinkovitosti u implementaciji antikoruptivnih aktivnosti provodi se dok te aktivnosti teku, a evaluacijom se procjenjuje jesu li aktivnosti, koje su okončane, ispunile svoju svrhu, te zašto je to tako. Monitoring podrazumijeva nekoliko elemenata: prikupljanje podataka o napretku, analizu tih podataka i izvješćivanje o stanju. Tijelo koje će vršiti prikupljanje podataka je Ured zajedno sa predstavnicima Vlade Brčko distrikta i drugih institucija. Takvo tijelo se u teoriji naziva tzv. eksternom fokusnom točkom, čime se hoće istaći njegova uloga u praćenju i aktualiziranju antikoruptivnih aktivnosti, no ne „iznutra“, kakav zadatak imaju kontakt točke-koordinatori antikoruptivnih aktivnosti, nego „izvana“. Ured mora raspolagati s dovoljno autoriteta da učinkovito prikuplja informacije i da pruža smjernice ili komentare kako postupati u ispunjenju antikoruptivnih zadataka. Taj autoritet treba biti pružen u formi pravnog, kojim je jasno izražena podrška radu Ureda, njegovi podatci, i očekuje se od svih institucija suradnja s istim. Monitoring obično podrazumijeva vrlo važan aspekt – davanje preporuka kako uspješno realizirati neke aktivnosti, sugerirati promjene rokova i sadržaja pojedinih mjera, itd. Iskustvo je pokazalo da se angažman oko smjernica za postupanje po antikoruptivnim mjerama ne smije iscrpiti samo u pisanim dokumentima koji se distribuiraju implementatorima i očekuje da u potpunosti razumiju što trebaju poduzimati; uz to, često nedostaju poticaji za postupanje po spomenutim mjerama. Dobra praksa je da se organiziranjem obuka, radnih posjeta i sl., na kojima je poželjna nazočnost višepozicioniranih službenika, pošalje jasnija poruka što su konkretna očekivanja od implementatora. Što eksterna fokusna točka profesionalnije uspije realizirati svoje zadatke, to će formalni autoritet biti nadopunjen stvarnim, povećavajući izgleda da se njene upute i komentari shvate ozbiljno.

Tehnički se slanje izvještaja o ispunjenosti antikoruptivnih zadataka vrši na dva načina: tiskanim dokumentima ili upotrebom posebno kreiranih web aplikacija. U svakom se slučaju pokazalo kao dobra praksa izrada uniformiranog obrasca izvješćivanja. U nekim državama postoji mogućnost posjeta institucijama za koje se ocijeni da podatci koje su dostavili nisu pouzdani, a u nekim se zahtijeva od predstavnika takvih institucija da argumentirano prezentiraju stanje stvari. Eksterna fokusna točka prikuplja pojedinačne izvještaje o implementaciji, kompilira ih i izrađuje sumarni izvještaj. Izvještavanje o stupnju realizacije antikoruptivnih aktivnosti treba se provoditi makar jednom godišnje, a idealno dva puta.

Podaci koji se prikupljaju trebaju biti dostupni javnosti i dio su ukupnog sustava odgovornosti koji se promovira antikoruptivnom kampanjom. Njom se postiže više efekata: osnažuje se koordinacija u provedbi aktivnosti, omogućava organizacijama učenje iz prošlih grešaka, osigurava transparentnost i stimulira podrška za drugačiju klimu u društvu u pogledu zloupotreba koje korupcija podrazumijeva.

10.4.3. Periodična evaluacija provedbe antikoruptivnih aktivnosti

Cilj: Uspostavljanje periodične evaluacije antikoruptivnih aktivnosti predviđenih strateškim dokumentima u području borbe protiv korupcije

Strateški programi:

1. Uspostavljanje prakse periodičnog (najmanje jednom u dvije godine) evaluiranja postignutog na planu suprotstavljanja korupciji;
2. Zavisno od rezultata evaluacije, revizija strateškoga okvira Brčko distrikta u području suprotstavljanja korupciji.

Evaluacija antikoruptivnih aktivnosti podrazumijeva ocjenu implementacije, s posebnim osvrtom na razloge uspjeha, ali i objašnjenja neuspjeha. Periodična evaluacija u implementaciji antikoruptivnih aktivnosti potrebna je iz više razloga. Njom se obavještavaju relevantni organi o napretku, ukazuje na probleme, ali i osvaja podrška za

nastavak antikoruptivnih aktivnosti. Periodična evaluacija treba, uz spomenuto, osigurati i osnovu za reviziju strategije, i tek tada može imati značaj tehničkog dokumenta koji pruža smjernice, ali i političkog programa kojim se osvaja podrška i nameće odgovornost za provedbu antikoruptivnih reformi. Praksa je pokazala da institucije iz različitih razloga znaju biti previše optimistične u izvještavanju o uspjehu, tako da je sistem indikatora bitan, pored monitoringa, i u evaluaciji urađenog. Kao koristan dodatak samoevaluacijskim izvješćima smatraju se podaci koje tijelo koje provodi evaluaciju može samo prikupiti ili se, pak, koristiti sekundarnim podacima. Među njih spadaju ispitivanje stručne i opće javnosti, studije slučaja, pribavljanje zvaničnih podataka od državnih organa koji nisu predmetom evaluacije, konzultiranje izvještaja međunarodnih i drugih organizacija i sl.

Dobra praksa koju zagovara Regionalna antikoruptivna inicijativa jeste da se evaluacija postignutog na planu antikoruptivne strategije vrši barem jednom za vrijeme trajanja iste, a najbolje svake godine. Budući da su strateški dokumenti općenito „živa materija“, oni su dobra polazna osnova i preliminarni plan, a nikako gotova stvar. Zato periodična evaluacija treba poslužiti kao instrument opisivanja napretka, identifikiranja poteškoća i njihovih razloga te, ako je potrebno, revizije.

10.4.4. Suradnja s drugim specijaliziranim tijelima u oblasti koordinacije i monitoringa antikoruptivnih aktivnosti

Cilj: Uspostavljanje učinkovitog institucionalnog mehanizma suradnje s drugim specijaliziranim tijelima u području koordinacije i monitoringa antikoruptivnih aktivnosti

Strateški programi:

1. Uspostavljanje prakse redovitih sastanaka i drugih oblika komunikacije s drugim specijaliziranim tijelima za borbu protiv korupcije, naročito Agencijom;
2. Razvijanje zajedničkih mjera i aktivnosti Povjerenstvom i drugih specijaliziranih tijela u Brčko distriktu na planu suprotstavljanja korupciji.

Ranije je naznačeno da je za uspješnu strategiju borbe protiv korupcije potrebna usklađena antikoruptivna politika. Kako bi se postigla usklađenost, potrebna je suradnja svih aktera u suprotstavljanju korupciji, a u slučaju složenih oblika državnog uređenja s podijeljenim nadležnostima državne i drugih nivoa vlasti, kakav je u BiH, to je naročito važno. U pregledu dobrih praksi Organizacije za ekonomsku suradnju i razvoj navodi se da specijalizirane antikoruptivne agencije u nekim zemljama nisu odgovorile zadacima, uglavnom zato što nisu raspolagale resursima i što su imale specifične položaje u arhitekturi institucija, što im nije pružalo naročito prostora za utjecaj na upravne i poslovne tokove. Dobar način da se promovira suradnja s drugim specijaliziranim institucijama ili ad hoc tijelima za borbu protiv korupcije jesu zajednički sastanci, izjave za medije, okrugli stolovi, obuke, itd. Ovakvi pristupi su naročito važni, a na čemu insistiraju Ujedinjeni narodi, kada se država sastoji od nekoliko razina vlasti, pri čemu najviši nema izravnih ingerencija nad nižim.

Prema članku 24. Zakona o Agenciji za prevenciju korupcije i koordinaciju borbe protiv korupcije, Agencija surađuje s drugim institucijama i agencijama na svim razinama, javnim službama i drugim tijelima s javnim ovlaštenjima, a isti su obavezni surađivati s Agencijom, te dostavljati sve potrebne podatke i informacije na zahtjev Agencije. Potrebno je uspostaviti učinkovit institucionalni mehanizam za komunikaciju kako s Agencijom, tako i drugim specijaliziranim tijelima za suprotstavljanje korupciji.